

Hur blir man erfaren jurist om ingångsjobbet försvinner?

Det är inte någon liten del av arbetet som AI kan effektivisera. Kvar blir besluten, strategin och de juridiska helhetsbedömningarna.

Den juridiska utbildningen är en av de tryggaste vägarna till arbete i Finland. Av cirka 20 000 jurister är vanligtvis färre än 500 arbetslösa och de flesta nytutexaminerade jurister får jobb snart efter examen. Prognosen för arbetsmarknadens utveckling är dock något osäker.

Ebbe Finne är jurist och ekonomistuderande, och styrelsemedlem och tidigare ordförande för Juris studenters förbund.

Exakt hur stor effekten av AI blir är fortfarande oklart. Juridiskt arbete som kräver klientkontakt och förtroende kommer inte att försvinna.
Bild: Mostphotos

Arbetslösheten bland jurister har redan börjat stiga, delvis till följd av landets svaga ekonomi. Men problemet går djupare än så. Just nu riskerar två skilda utvecklingar att tillsammans påverka den framtida arbetsmarknaden. Användningen av artificiell intelligens förändrar själva innehållet i juristers arbete, samtidigt som staten väljer att utbilda fler jurister än tidigare. Detta kan visa sig vara en dålig kombination.

Arbetsfördelningen vänds upp och ned

AI-verktyg håller hastigt på att förändra hur juridiskt arbete utförs. Informationssökning, analys av rättsfall och dokumentgranskning, uppgifter som länge varit kärnan i juniora juristers arbete, kan idag göras snabbare och billigare av maskiner. En utförlig genomgång av ett flera hundra sidor långt avtal, som tidigare kunnat ta flera dagar, kan idag göras på minuter. En stor del av det här ar-

betet är sådant som tidigare gjorts av yngre jurister, vilket innebär att behovet av dessa roller riskerar minska i framtiden.

Det är inte någon liten del av arbetet som AI kan effektivisera. Det har hävdats att cirka 80 procent av advokatbyråernas arbete består av informationssökning och -hantering, medan 20 procent består av strategisk analys och större linjedragningar.¹ Denna uppdelning kunde med användning av AI-verktyg potentiellt vändas upp och ner.

80

procent av advokatbyråernas arbete har bestått av informationssökning och -hantering, medan 20 procent bestått av strategisk analys och större linjedragningar. Denna uppdelning kan med användning av AI-verktyg potentiellt vändas upp och ner.

Kvar blir besluten, strategin och de juridiska helhetsbedömningarna. Uppgifter som i dagens läge utförs av mer erfarna jurister.

Men hur blir man erfaren jurist om ingångsjobbet försvinner? Advokatbyråernas modell bygger på att yngre jurister rekryteras, lär sig hantverket och med tiden tar större ansvar. Om behovet av trainees och associates minskar riskerar det inte bara enskilda karriärer, utan även branschens långsiktiga återväxt, eftersom färre då utvecklas till framtidens seniora jurister.

AI tillämpas i dagligt arbete

Visst bringar framstegen i teknologin även nya möjligheter. Många advokatbyråer har aktivt tagit på sig uppgiften att utveckla och integrera AI i sin verksamhet. Detta har lett till framväxten av nya områden, såsom legal tech, där ny teknologi tillämpas i det dagliga arbetet och lärs ut till juristerna. Ifall ett strukturellt bortfall av arbete sker på grund av de samma teknologiska framstegen, är

Är det billigare för staten att öka mängden intagningsplatser till ett yrke som redan håller på att bli saturerat, eller att förbättra arbetsmiljön i den överbelastade offentliga sektorn? På bilden Högsta domstolens sessionssal i Helsingfors.

Foto: MakeF, CC BY-SA 2.5

.....
uppkomsten av denna nya nisch knappast tillräcklig eller realistisk för majoriteten av jurister. Det är inte varenda jurist som även är teknolog.

Dessutom är advokatbyråerna bara en del av helheten. De fungerar ofta som juristyrkets skyltfönster, men utgör långt ifrån majoriteten av arbetsmarknaden. Av Finlands jurister är endast omkring 2 400 advokater. Advokatbyråerna är de mest konkurrensutsatta juridiska aktörerna på marknaden, och det är just därför förändringen där syns tydligast, och sannolikt först. Samma logik gäller även utanför byråerna. In-house-jurister och andra aktörer har minst lika starka incitament att effektivisera sitt arbete. Användningen av AI i

juristyrket kommer inte att enbart beröra advokatbyråerna.

Exakt hur stor effekten av AI blir är fortfarande oklart. Juridiskt arbete som kräver klientkontakt och förtroende kommer inte att försvinna. Få klienter skulle acceptera ett sådant arbete som inte noggrant granskats av en mänsklig jurist. Det går heller inte att utesluta att utvecklingen kunde ge yngre jurister möjligheten att snabbare få ta del av mer kvalificerade uppgifter. Det är dock tydligt att effektivisering på konkurrensutsatta marknader mycket sällan leder till fler jobb.

Motsägelsefull politik

Mitt i den teknologiska utvecklingen fattas ett politiskt beslut som pekar i motsatt riktning. Inför den gemensamma ansökan till högskolor 2026 har undervisnings- och kulturministeriet beslutat att öka antalet studieplatser i juridik. Det planeras alltså att fler jurister utbildas samtidigt som efterfrågan på deras arbete riskerar att minska.

Motiveringen för beslutet är svår att förstå. Den enda sektor som tydligt lider brist på jurister är den offentliga rättskipningen, det vill säga domstolar, åklagare och andra myndigheter. Men där handlar problemet inte om tillgång till jurister, utan om arbetsvillkor. Hög arbetsbelastning och lägre löner gör sektorn mindre lockande, vilket har lett till att processerna i domstol blivit allt långsammare under de senaste åren. Den långsamma rättskipningen innebär en belastning för staten, eftersom långa processer ökar risken för dröjsmålsavgifter till brottsanklagade. Om utvecklingen fortsätter riskerar Finland även att kränka mänskliga rättigheter. Att svara på detta tryck genom att utbilda flera jurister är att åsidosätta det egentliga problemet med sektorn.

Problemen i rättskipningen blir ännu mer påtagliga när man beaktar att domstolarna

sedan 2022 har fått tilläggsfinansiering för att hantera obehandlade ärenden som hopat sig. Denna finansiering upphör 2026, vilket innebär att domstolarna från och med 2027 kommer att drabbas av nedskärningar. Domstolsverket har dessutom varnat för att dessa nedskärningar riskerar att göra arbetsbelastningen ohållbar.²

Juristyrket inför tydlig omställning

Frågan som uppstår är såklart följande:

Är det billigare för staten att öka mängden intagningsplatser till ett yrke som redan håller på att bli saturerat, eller att förbättra arbetsmiljön i den överbelastade sektorn? Statens inställning visar ett godtycke för juristkåren som kommer att bli tvungen att axla ansvaret för en mer konkurrensutsatt arbetsmarknad. Även denna utveckling kommer i framtiden att främst påverka yngre jurister som inte ännu fått fotfäste på marknaden.

Juristyrket i Finland står inför en tydlig omställning. Teknologisk utveckling skapar osäkerhet om vilka arbetsuppgifter som efterfrågas i framtiden. Samtidigt utbildas fler jurister än tidigare. Det innebär inte nödvändigtvis en kris, men möjligen en arbetsmarknad där vägen in i yrket kan bli mindre direkt för nyutexaminerade jurister.

¹Center on the Legal Profession, Harvard Law School, The Impact of Artificial Intelligence on Law Firms' Business Models, 24.2.2025, Robert J. Couture, <https://clp.law.harvard.edu/knowledge-hub/insights/the-impact-of-artificial-intelligence-on-law-law-firms-business-models/>

²Domstolsverket, Kiristyvä taloudellinen tilanne tulee näkymään tuomioistuimissa vuodesta 2027 alkaen, 23.1.2026, <https://tuomioistuinvirasto.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/juutiset/tiedotteet-ja-uutiset-2026/kiristyvataloudellinen-tilannetuleenakymaantuomioistuimissavuodesta2027alkaen.html>